

Kapitel 7 Oversigt over tillæg og justeringer for at opnå fuld dækning

7.1 Eksplicite tillæg

I forhold til de oplysninger, der fremgår af regnskaberne for de institutionelle enheder, foretages følgende tillæg for ikke-registrerede produkttransaktioner i det danske nationalregnskab. Hertil kommer selvfølgelig de traditionelle imputerede størrelser i nationalregnskabet som for eksempel den ikke-markedsmæssige produktion i offentlig forvaltning og service og NPISH'er samt den imputerede lejeværdi af ejerboliger. For frynsegodernes vedkommende gælder, at de i et vist omfang, men langt fra fuldstændigt, fremgår af virksomhedsregnskaber og administrative data (oplysningsedlerne).

Tabel 131 Eksplicite tillæg i nationalregnskabet

Eksplicit tillæg	Værdi i mill. kr.	Procent af BNP
Landmænds produktion til eget konsum mv.	382	0,04
Egenproduktion af software og store databaser	6.290	0,62
Produktion af originalværker inden for underholdning mv.	1.193	0,12
Frynsegoder til lønmodtagere	6.788	0,67
Sort arbejde, underdeklaration samt tilhørende momssvindel	7.317	0,72
I alt	21.970	2,18
BNP	1.009.756	100

7.1.1 Tillæg for landmænds produktion til eget konsum mv.

Værdierne foreligger oplyst i landbrugsstatistikken. De anses for også at dække "stald-dørssalg", der må formodes overvejende at være sort omsætning. Værdierne er beregnet ud fra landbrugets salgspriser for tilsvarende produkter dvs. i basispriser som krævet i ENS95. De omhandlede produkter og disses anvendelse på konsumgrupper fremgår af tabel 132.

Tabel 132 Tillæg for landmænds konsum af egne produkter

Produkt nr.	Tekst	Anvendelse	Konsumgruppe	Værdi i mill. kr.
E020100	Kvæg til eget konsum	Hush. konsum	1120	22
E020301	Svin til eget konsum	Hush. konsum	1120	151
E040107	Råmælk til eget kons.	Hush. konsum	1142	184
E040700	Æg til eget konsum	Hush. konsum	1141	25
I alt				382

7.1.2 Egenproduktion af software og store databaser

Kilder og metoder til beregningen af egenproduceret software og store databaser er allerede gennemgået i afsnit 5.11.3.2.

7.1.3 Produktion af originalværker inden for underholdning, kultur og kunst

Kilder og metoder til opgørelsen af værdien af originalværker er allerede gennemgået i afsnit 5.11.4. Kulturstatistikken giver bl.a. oplysninger om de royalties vedr. copyrights, som visse organisationer (KODA, GRAMEX m.fl.) opkræver fra brugerne til viderefordeling blandt de kunstnere, der har ophavsrettighederne. For bogudlån på biblioteker modtager forfatterne såkaldte bibliotekspenge, der ligeledes har karakter af royalties. Produktionen af kunstneriske originalværker er fordelt på produkter som vist i tabel 133. Hele produktionen af originalværker føres til investering.

Tabel 133 Tillæg for originalværker inden for underholdning, kultur og kunst

Produkt nr.	Tekst	Anvendelse	Værdi i mill. kr.
U920011	Originalværker-bibliotekspenge	Faste bruttoinv.	135
U920012	Originalværker-forlagskontrakter	Faste bruttoinv.	241
U920013	Originalværker-KODA	Faste bruttoinv.	173
U920014	Originalværker-NCB	Faste bruttoinv.	109
U920015	Originalværker-COPY-DAN	Faste bruttoinv.	311
U920016	Originalværker-GRAMEX	Faste bruttoinv.	48
U920017	Orig.værk, licensbet. fra udlandet	Faste bruttoinv.	176
I alt			1.193

7.1.4 Frynsegoder til lønmodtagere

For året 1995 beregnes der tillæg for naturalieaf lønning til lønmodtagere (frynsegoder) for følgende seks produkter:

- 1) fri bil
- 2) fri telefon
- 3) kantinetilskud
- 4) fri bolig
- 5) fri rejse
- 6) fri avis

Det samlede beløb var 6.788 i 1995. Af de seks goder er fri bil og kantinetilskud langt de vigtigste med henholdsvis 2.769 mill. og 3.223 mill.

Værdien af *fri bil* er skattepligtig og indberettes fra og med indkomståret 1994 af arbejdsgiverne på oplysningssedlerne sammen med kontant løn. Værdien opgøres i henhold til standardsatser, som afspejler en realistisk markedspris forstået som fx leasingydelsen på en tilsvarende leaset bil med serviceaftale plus brændstofomkostninger mv.

Standardsatserne er en procent af nyvognsprisen for biler indregistreret inden for de seneste tre kalenderår. Satsen nedsættes til 75 % af nyvognssatsen for biler over den nævnte aldersgrænse. Endvidere gælder der et loft for den anskaffelsespris, der tages i betragtning. Loftet svarer nogenlunde til prisen på en BMW 5-serie model, og langt hovedparten af firmabilene ligger under loftet. Det er oplagt at spørge, hvordan disse satser kan hævdes at være markedssatser, når det almindeligvis anses for at være en stor privatøkonomisk fordel at have firmabil i stedet for almindelig privatbil. Svaret er enkelt. Aflønning i form af frynsegoder beskattes ud fra værdien af forbruget. Kontantaf-lønning beskattes derimod af indkomsten og ikke af den forbrugsmulighed efter skat, der modsvarer indkomsten – altså et langt større beløb for samme forbrugsmulighed. Selv med en realistisk ansættelse af værdien af frynsegoder, bevirker denne asymmetri i skattesystemet, at det alt andet lige er en stor fordel at modtage aflønning i naturalier frem for kontant, hvis der er tale om goder, man under alle omstændigheder ville er-hverve.

I nationalregnskabet anvendes de skattemæssige værdier for værdien af fri bil som indberettet på oplysningssedlerne.

Værdien af *fri telefon* indberettes ligeledes på oplysningssedlerne i henhold til standard-satser, som er realistiske i forhold til markedsprisen. Som for biler anvendes i national-regnskabet de skattemæssige værdier. Den samlede værdi af fri telefon var i 1995 320 mill. kr.

Værdien af *kantinetilskud* er ikke skattepligtig indkomst, så længe lønmodtagerne beta-ler en minimumspris for maden, som (nogenlunde) dækker råvareomkostningerne. Vær-dien af arbejdsgivertilskud til kantinedrift indberettes følgelig ikke til skattemyndighe-derne. Kilden til nationalregnskabets opgørelse er her de - fra 1995 årlige - harmonise-rede EU-arbejdsomkostningsundersøgelser. Herudfra beregnes kantinetilskuddet fordelt på nationalregnskabets 130-erhverv som en procent af den kontante aflønning af ansatte ifølge undersøgelsen. Denne procent anvendes dernæst for hvert af nationalregnskabets 130 erhverv på erhvervets kontante aflønning af ansatte.

Værdien af *fri bolig* indberettes på oplysningssedlerne i henhold til standardsatser, som er realistiske i forhold til markedsprisen. Som for biler anvendes i nationalregnskabet de skattemæssige værdier. Den samlede værdi af fri bolig var i 1995 105 mill. kr.

Værdien af *fri rejser* omfatter dels fri rejser til ansatte i transportsektoren dels de bonus-points vedr. forretnings- og tjenesterejser, som ansatte generelt af arbejdsgiveren får lov at bruge privat. Fri rejser er i princippet skattepligtig indkomst, men kræves ikke indbe-rettet separat på oplysningssedlerne. Det må antages, at denne naturalieindkomst i det alt væsentlige unddrages beskatning. I nationalregnskabet benyttes derfor ikke skattestati-stik som kilde til opgørelsen, men en pris-x-mængde beregning. Prisen på fri rejser er fastsat ud fra prisen på en flybillet med tilsvarende restriktioner som dem, frirejserne er underlagt. Den beregnede værdi udgør i 1995 179 mill. kr.

Værdien af *fri avis* indberettes på oplysningssedlerne i henhold til standardsatser, som er realistiske i forhold til markedsprisen. Som for biler anvendes i nationalregnskabet de skattemæssige værdier. Den samlede værdi af fri avis var i 1995 192 mill. kr.

Tabel 134 viser fordelingen af naturalieafløningen (frynsegoderne) på nationalregnskabet 130 erhverv. Som man ville forvente, er frynsegodeafløkning navnlig udbredt inden for de markeds-mæssige tjenesteydende erhverv og i særdeleshed inden for engroshandel, hvor firmabiler er meget udbredte. De mange nuller i tabellen er kun i enkelte tilfælde udtryk for, at der står nul i de pågældende celler. I langt de fleste tilfælde er der tale om, at værdierne i de pågældende celler er mindre end ½ mill. kr.

Tabel 134 Naturalieafløning fordelt på nationalregnskabet 130 erhverv (fortsættes)

Erhverv	Bil	Telefon	Kantine	Bolig	Rejser	Avis	I alt
(130)	Mill. kr.						
011009	4	1	5	24	0	1	35
011209	4	0	2	1	0	0	8
014000	3	1	5	1	0	0	9
020000	1	1	1	7	0	1	10
050000	2	0	1	2	0	0	6
110000	4	1	2	2	0	0	10
140009	5	1	5	0	0	0	10
151000	16	2	46	0	0	1	66
152000	9	1	14	0	0	1	24
153000	7	1	6	0	0	0	15
154000	2	0	2	0	0	0	5
155000	3	1	19	1	0	1	24
156009	28	2	19	0	0	1	52
158109	10	1	8	0	0	1	19
158120	3	0	15	0	0	0	18
158300	3	0	3	0	0	0	7
159000	12	1	13	1	0	1	28
160000	5	0	3	0	0	0	9
170000	21	1	22	0	0	1	47
180000	13	1	17	0	0	0	31
190000	4	0	4	0	0	0	8
200000	18	2	24	0	0	1	45
210000	24	2	21	0	0	1	48
221200	16	4	19	0	0	3	43
221309	23	3	18	0	1	2	47
222009	47	3	30	0	0	2	83
230000	1	0	2	0	0	0	4
241109	2	0	1	0	0	0	4
241209	5	1	9	0	0	0	16
241500	0	0	2	0	0	0	3
241617	2	0	1	0	0	0	4
242000	0	0	2	0	0	0	2
243000	13	1	6	0	0	1	21
244000	28	3	18	1	3	2	54
245070	15	1	11	0	0	1	28
251122	21	2	22	0	0	1	46
252300	4	0	3	0	0	0	7
252400	13	1	12	0	0	1	27
261126	6	1	10	0	0	0	16
263053	3	0	4	0	0	0	7
266080	23	3	21	0	0	2	49
271000	2	0	4	0	0	0	7
272030	5	1	8	0	0	0	14

274000	3	0	6	0	0	0	10
275000	0	0	1	0	0	0	1
281009	34	3	36	0	1	2	76
286009	27	2	32	0	0	1	63
291000	15	2	36	0	1	1	55
292000	29	3	39	0	1	2	74
293000	6	1	12	0	0	0	20
294009	29	3	34	0	1	2	68
297000	7	1	14	0	0	0	22
300000	5	0	7	0	0	0	12
310000	23	2	26	0	0	1	52
320000	9	1	21	0	0	1	32
330000	26	2	29	0	0	1	58
340000	6	1	15	0	0	0	22
351000	6	1	26	0	1	0	34
352050	3	0	5	0	0	0	8
361000	31	2	43	0	1	1	79
362060	7	1	15	0	0	0	22
370000	1	0	1	0	0	0	2
401000	8	4	25	1	0	2	40
402000	3	0	4	0	0	0	8
403000	1	1	5	0	1	0	8
410000	0	1	3	0	0	1	5
450001	68	7	38	1	1	4	119
450002	85	9	52	1	1	5	153
450003	30	3	30	0	7	2	73
450004	0	0	0	0	0	0	0
501009	96	5	18	1	2	3	125
502000	17	2	28	0	0	1	48
505000	0	0	1	0	0	0	2
510000	892	67	270	7	44	40	1.320
521090	23	2	62	2	1	1	91
522990	21	1	20	0	0	1	43
523000	4	0	7	0	0	0	11
524190	24	1	16	0	0	1	43
524490	64	4	46	1	2	3	120
551009	6	1	17	1	0	0	26
553009	12	1	39	1	0	1	53
601000	0	1	39	0	0	0	40
602100	2	1	34	0	0	0	37
602223	1	0	10	0	0	0	11
602409	24	3	50	0	1	2	81
610000	17	4	28	0	9	2	60
620000	4	1	22	0	21	1	49
631130	12	2	27	0	24	1	67
634000	54	7	18	0	11	4	95
640000	15	13	77	0	7	8	119
651000	31	4	72	8	0	2	118
652000	38	3	23	2	0	2	67
660102	5	1	11	0	0	0	18
660300	35	4	23	2	0	2	67
670000	16	1	25	0	0	1	43
701109	12	2	10	1	2	1	27
702009	11	6	19	6	0	3	45
702040	9	1	13	1	0	0	24
710000	15	1	27	0	2	1	46
721009	15	2	13	0	3	1	34
722000	40	4	22	0	4	3	72

730001	2	0	4	0	0	0	6
730002	0	0	10	0	0	0	10
741100	14	2	13	0	1	1	31
741200	59	7	21	1	1	4	92
742009	62	8	49	2	6	5	132
744000	39	3	30	1	2	2	76
747000	28	1	12	0	0	1	41
748009	69	6	34	3	4	3	120
751100	0	10	69	0	0	6	85
751209	0	2	60	0	0	1	63
751300	0	1	29	0	0	0	30
752000	5	1	87	0	0	0	94
801000	0	4	110	0	0	2	117
802000	0	1	45	1	0	0	46
803000	0	0	30	0	0	0	30
804001	1	0	1	0	0	0	3
804002	0	1	16	0	0	1	17
851100	0	1	117	0	1	1	120
851209	36	5	43	1	0	3	88
853109	0	2	83	0	0	1	87
853209	1	5	139	2	1	3	150
900010	1	0	11	0	0	0	13
900020	3	4	10	0	1	2	19
900030	1	0	3	0	0	0	4
910000	18	15	44	3	1	9	89
920001	15	4	28	2	2	3	54
920002	0	0	15	0	0	0	16
930009	9	1	11	0	0	0	21
950000	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
I alt	2.769	320	3.223	105	179	192	6.788

7.1.5 Sort arbejde, underdeklaration samt tilhørende momssvindl

I nationalregnskabet foretages to typer af tillæg for sort økonomi nemlig dels tillæg for sort arbejde dels tillæg for underdeklaration og tilhørende momssvindl. I et givet erhverv foretages - med en enkelt undtagelse - kun tillæg af den ene type. Herved undgås risikoen for dobbeltregning af sort aktivitet både hos arbejdsgiveren og hos den ansatte, som eventuelt udfører den sorte aktivitet. Undtagelsen er NR-erhvervet 524490 Detailhandel i øvrigt, reparationsvirksomhed. I dette nationalregnskabserhverv foretages dels et tillæg for underdeklaration i relation til detailhandelsaktiviteten dels et tillæg for sort arbejde knyttet til underbranchen reparationsvirksomhed. På underbrancheniveau er der altså også her tale om enten-eller, når det gælder tillæg for sort arbejde subsidiært underdeklaration. Tillæggene er tillæg til produktionsværdi og værditilvækst med samme beløb. Der foretages ikke korrektioner til det beregnede forbrug i produktionen.

I alle tilfælde, hvor der foretages tillæg for underdeklaration og tilhørende momssvindl, antages skatteunddragelsen at finde sted *uden købers viden*. Det skal forstås således, at fx den enkelte restaurationsgæst er uvidende om, hvorvidt hans måltid bliver kørt uden om kassen eller ej. Ikke at vedkommende er uvidende om, at underdeklaration forekommer i en vis udstrækning i restaurationsbranchen, og at skattegevinsten herved i nogen grad er overvæltet i forbrugerpriserne på restauranter.

Der foretages tillæg for *underdeklaration og tilhørende momssvindel* i følgende erhverv:

- 524490 Detailhandel i øvrigt, reparationsvirksomhed
- 553009 Restauranter
- 930009 Frisørsaloner

Det antages, at producenterne i de pågældende erhverv har opkrævet den sædvanlige køberpris for de varer og tjenester, der køres uden om kasseapparatet. Ud over at underdeklarere deres omsætning, begår de pågældende producenter altså momssvig ved at opkræve moms af kunderne, som ikke angives og indbetales til skattemyndighederne. Der beregnes derfor et tillæg med momssatsen på 25 % ud over det tillæg, der foretages for underdeklaration af omsætningen. Dette sikrer konsistens mellem tilgang og anvendelse af de pågældende produkter og med de i produktionen heraf skabte indkomster. En særlig form for underdeklaration er drikkepenge. Også for disses vedkommende foretages en yderligere korrektion for den hermed forbundne momssvindel.

En del af den værditilvækst, der er skabt ved den underdeklarerede omsætning og momssvindel, udbetales som sort løn til de ikke-registrerede ansatte i de producerende virksomheder. Af en samlet værditilvækst i forbindelse med underdeklaration mv. på 3.084 mill. i 1995 tilfalder 1.660 mill. de ansatte som sort løn, jf. tabel 14. Resten er bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst i de registrerede virksomheder, der foretager underdeklarationen.

Der foretages tillæg for *sort arbejde* i følgende erhverv:

- 050000 Fiskeri
- 158120 Bagerforretninger
- 180000 Beklædningsindustri
- 222009 Trykkerier
- 281009 Fremst. af byggematerialer af metal
- 361000 Møbelindustri
- 362060 Fremst. af legetøj, guld- og sølvvarer mv.
- 450001 Nybyggeri
- 450002 Reparation og vedligeholdelse af bygninger
- 502000 Autoreparation
- 524490 Detailhandel i øvrigt, reparationsvirksomhed
- 602223 Taxi- og turistvognmænd
- 741200 Revision og bogføring
- 747000 Rengøringsvirksomhed
- 851209 Læger, tandlæger, dyrlæger mv.
- 920001 Forlystelser, kultur og sport (markedsmessig)
- 950000 Private husholdninger med ansat medhjælp

I alle disse tilfælde antages skatteunddragelsen at ske *med købers viden*. Begrundelsen herfor er i høj grad, at der her i modsætning til detailhandels-, restaurations- og frisørydelser er tale om sjældnere forekommende udgifter for køberne, der typisk kontakter producenten og indhenter en pris på et bestemt stykke arbejde. I den forbindelse aftaler producenten og køberen, at der er tale om en "pris uden regning", hvilket er synonymt

med en aftale om, at arbejdet udføres sort. Et typisk eksempel er reparation og vedligeholdelse af bygninger.

Det forekommer selvfølgelig i vid udstrækning, at ansatte i eller ejere af momsregistrerede firmaer udfører sort arbejde. I nationalregnskabet behandles denne sorte aktivitet ikke som underdeklaration i en registreret virksomhed, men som biaktivitet i en sort, ikke registreret virksomhed. Konsekvensen af denne behandling er, at alle beskæftigede ved sort arbejde anses for at være selvstændigt erhvervsdrivende, og at hele indkomsten i forbindelse med denne aktivitet er bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst. Undtagelsen er erhvervet 950000 Private husholdninger med ansat medhjælp, hvor hele værditilvæksten pr. definition er aflønning af ansatte. Værdien heraf udgør i 1995 1.235 mill. kr., jf. tabel 135.

Underdeklarationen er estimeret i niveau for årene 1992-1995 ud fra en analyse af købsprocenterne for de enkelte virksomheder i de relevante erhverv ifølge momsstatistikken plus information om omfanget af sort arbejde ifølge særlig undersøgelse, som for året 1992 blev udført i tilknytning til arbejdsstyrkeundersøgelsen (Labour Force Survey – LFS). Høje købsprocenter i andre virksomheder end nystartede med potentielt store investeringer er anset som indikation af underdeklaration. Normen for maksimal købsprocent er i denne forbindelse fastsat ud fra købsprocenterne for virksomheder, der i kraft af ejerforhold mv. anses for kun at have korrekt deklareret omsætning og køb. Endvidere er der taget hensyn til erfaringerne fra skattemyndighedernes kontrolaktioner inden for detailhandel, som tyder på, at den udeholdte omsætning er ca. to gange den ikke-opgivne lønudbetaling til "sorte" lønmodtagere. Niveauerne for 1992-1994 er som udgangspunkt fremført med udviklingen i produktionsværdien i de tilsvarende "hvide" aktiviteter. For året 1995 er foretaget en vis nedjustering i forhold til dette udgangspunkt, idet resultater fra forskningsinstitutionen Rockwool Fondens Forskningsenhed baseret på interviewundersøgelser viser et fald i antallet af sorte arbejdstimer muligvis i sammenhæng med højkonjunktoren fra 1994 og frem.

Tillæggene for sort arbejde er estimeret i niveau for året 1992 ud fra den ovenfor omtalte særlige undersøgelse i tilknytning til LFS, som blev foretaget for året 1992. En detaljeret dokumentation for denne undersøgelse, som blev udført under en EU-kontrakt, blev tilsendt Eurostat i 1993. Priserne på sort arbejde er som krævet til nationalregnskabsformål de faktiske transaktionspriser - altså "sorte" priser pr. arbejdstime - og ikke de timelønninger, som ville have været gældende, såfremt arbejdet var blevet udført hvidt. Niveauerne for 1992 er som udgangspunkt fremført med udviklingen i produktionsværdien i de tilsvarende "hvide" aktiviteter. Som tilfældet er for underdeklarationen, er der hvad angår sort arbejde for året 1995 foretaget en vis nedjustering i forhold til dette udgangspunkt baseret på resultater fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Tabel 135 viser samtlige eksplicite tillæg for underdeklaration, momssvindl i forbindelse med underdeklaration, drikkepenge med tilhørende momssvindl samt sort arbejde i det danske nationalregnskab fordelt på produkter. For de viste produkter er basisprisværdien lig køberprisværdien. Der betales ifølge sagens natur ikke moms og andre produktskatter. Tillæggene er tillæg til såvel produktionsværdi- som værditilvækst, idet forbruget i produktionen antages at være deklareret.

Tabel 135 Eksplicite tillæg for underdeklaration og sort arbejde

Produktnummer	Tekst	Værdi i mill. kr.
H050000	Sort produktion, fiskeri	12
H150037	Sort produktion i fremstillingsvirksomhed	286
H454001	Sort produktion, bygningsreparation	1.487
H454010	Sort boligbyggeri	67
H502000	Sort produktion, autoreparation	354
H524490	Underdeklaration i detailhandel med fødevarer	1.000
H524491	Momssvindel i.f.m. underdeklaration i detailh.	250
H527210	Sort reparation af husholdningsmaskiner	231
H553000	Underdeklaration i restauranter	1.038
H553001	Momssvindel i.f.m. underdekl. i restauranter	260
H553002	Underdeklaration i forb. med drikkepenge	216
H553003	Momssvindel i.f.m. underdekl. af drikkepenge	54
H602223	Sort produktion, taxi- og turistvognmænd	149
H741200	Sort produktion, revisions- og bogføringsvirks.	86
H747010	Sort rengøring for virksomheder	19
H851400	Sort produktion i sundhedsvæsen	34
H923110	Sort produktion i teater- og koncertvirksomhed	273
H930210	Underdeklaration i frisørsaloner	213
H930211	Momssvindel i.f.m. underdekl. i frisørsaloner	53
T950000	Private husholdninger med ansat medhjælp	1.235
Total		7.317

7.2 Implicitte tillæg

Der foretages ikke eksplicite tillæg for underdeklaration i landbrug mv., råstofudvinding, boliger, udlejning af erhvervslokaler samt i erhverv domineret af finansielle selskaber eller offentlig forvaltning og service. Hvad angår råstofudvinding, finansiell aktivitet samt offentlig forvaltning og service antages sort økonomi ikke at forekomme, da der enten er tale om offentlige myndigheder eller om meget store enheder underlagt intens kontrol af offentlige myndigheder.

For landbrug mv. samt boliger opgøres produktionsværdien som beskrevet i kapitel 3 ved hjælp af en pris-gange-mængde beregning. Herved fanges værdien af underdeklaration og sort arbejde implicit, idet metoden sikrer, at al produktion på disse områder er dækket. Det er til gengæld ikke muligt at opgøre den sorte aktivitet eksplicit. Tilsvarende gælder udlejning af erhvervslokaler, hvor produktionsværdien opgøres fra anvendelsessiden.

Som forklaret i afsnit 3.25.3 indeholder nationalregnskabet en implicit korrektion for underdeklaration af værditilvæksten i form af en overangivelse af forbruget i produktionen i meget små enkeltmandsejede enheder, som ikke er pligtige til at indsende SLS-E skemaer. Der er tale om tilfælde, hvor udgifter til privatforbrug konteres som driftsomkostninger i virksomheden.

7.3 Validering ved sammenligning med demografiske beskæftigelsesdata

Som led i Danmarks implementering af kommissionsbeslutning (94/168/EF, Euratom) af 22. februar 1994 om de foranstaltninger, der skal træffes med henblik på gennemførelse af Rådets direktiv (89/130/EØF, Euratom) om harmonisering af fastlæggelsen af bruttonationalindkomsten i markedspriser ("exhaustiveness- beslutningen") blev der for referenceåret 1991 gennemført en sammenligning af beskæftigelsen opgjort dels fra udbuds- dels fra efterspørgselssiden.

Beskæftigelsen opgjort fra efterspørgselssiden (virksomhedssiden) er den beskæftigelse, der ligger til grund for opgørelsen af BNP fra produktionssiden, altså beskæftigelsen i de produktionsenheder, der er dækket af opgørelsen af erhvervenes bruttoværditilvækst. Som beskrevet i afsnittene 3.1.1 og 4.1.16 er den beskæftigelse, der ligger bag opgørelsen af erhvervenes værditilvækst før tillæg for sort aktivitet, beskæftigelsen ifølge Erhvervsbeskæftigelsesstatistikken.

Beskæftigelsen opgjort fra udbudssiden er demografiske beskæftigelsesopgørelser fra husstandssiden i form af folketællinger og arbejdsstyrkeundersøgelser. Da Danmark ikke siden 1970 har afholdt traditionelle folketællinger, men er gået over til registerbaserede opgørelser, foreligger for Danmarks vedkommende kun én demografisk kilde nemlig den EU-harmoniserede arbejdsstyrkeundersøgelse (LFS).

Valideringen af BNI-opgørelsen ved hjælp af beskæftigelsesdata er for Danmarks vedkommende gennemført som en sammenligning af Erhvervsbeskæftigelsesstatistikken og LFS. I rapporten "Validering af den beskæftigelse, som ligger til grund for nuværende BNI-beregninger", som Danmark tilsendte Kommissionen i 1994 i medfør af exhaustiveness-beslutningen, er redegjort for de anvendte metoder, herunder begrebsmæssige korrektioner, ved sammenligning af de nævnte statistiske kilder. Sammenligningen vedrører året 1991.

Tabel 136 viser hovedresultaterne af sammenligningen.

Tabel 136 Sammenligning af beskæftigelsesdata fra efterspørgselssiden og fra udbudssiden

	Selvstændige mv.	Lønmodtagere	I alt
<u>Erhvervsbeskæftigelsen</u>			
Beregnede årsværk	239.000	1.946.000	2.185.000
+ besk < 10 timer	0	25.000	25.000
+ visse primære selvst.	30.000	0	30.000
+ sekundære momsbetalere	30.000	0	30.000
Korrigerede årsværk	299.000	1.971.000	2.270.000
<u>LFS</u>			
Beregnede årsværk	288.000	2.038.000	2.326.000
<u>LFS – Erhvervsbeskæftigelsen</u>			
	-11.000	67.000	56.000
Pct. af LFS	-3,8	3,3	2,4

Den begrebsmæssigt korrigerede Erhvervsbeskæftigelsesstatistik viser, at arbejdsomfanget i Danmark i 1991 kan opgøres til 2.270.000 årsværk, hvoraf 299.000 blev leveret af selvstændige mv., mens 1.971.000 blev leveret af lønmodtagere. Den opgørelse, der er foretaget på grundlag af LFS, viser til gengæld, at arbejdsomfanget var 2.326.000 årsværk fordelt på 288.000 selvstændige og 2.038.000 lønmodtagere. Der er således en forskel på 56.000 årsværk på de to opgørelser, svarende til 2,4 pct. For selvstændige ligger Erhvervsbeskæftigelsen over LFS. Denne forskel anses at kunne forklares ved usikkerheden på korrektionerne til Erhvervsbeskæftigelsesstatistikken og stikprøveusikkerheden på LFS. Tilbage er en forskel for lønmodtagere, hvoraf kun omkring 20.000 kan forklares med den statistiske usikkerhed på LFS.

Ser man først på økonomien bortset fra offentlig forvaltning og service under ét, viser det sig, at LFS har registreret 14.000 flere årsværk end registeropgørelsen. Næsten hele denne forskel, 11.000 årsværk, kan forklares ved erhvervet Private husholdninger med ansat medhjælp. Beskæftigelsen i forbindelse med privat hushjælp udgøres helt overvejende af sort arbejde, og det vil således være en rimelig forklaring på forskellen for dette erhverv. Nationalregnskabets beskæftigelsesopgørelse for erhvervet er i fin overensstemmelse med LFS. Generelt vil sort arbejde næppe blive fanget af LFS (uden specifikke ekstraspørgsmål), idet det for en stor dels vedkommende har karakter af bierhverv for i øvrigt legalt beskæftigede lønmodtagere. Den resterende forskel på 3.000 uden for offentlig forvaltning og service anses at kunne forklares af, at LFS i et vist omfang fanger sort arbejde udført af studerende, pensionister m.fl.

Tilbage er sektoren S.13 Offentlig forvaltning og service, hvor der er opgjort en forskel på 53.000 årsværk. Da højst 10.000 kan forklares med stikprøveusikkerhed i LFS-opgørelsen, ser det ud til, at LFS viser en lidt højere beskæftigelse end registeropgørelsen.

En væsentlig del af denne forskel må tilskrives årsværksberegningen ud fra bidrag til den sociale sikringsordning Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP), der benyttes i Erhvervsbeskæftigelsesstatistikken. Da sektoren offentlig forvaltning og service er ka-

rakteriseret af en relativt stor andel af deltidsansatte, er de ATP-beregnete årsværk derfor mere usikre i netop denne sektor. Dertil kommer den generelt store usikkerhed, der er på erhvervsplaceringen. Den beregnede forskel på de to opgørelser af beskæftigelsen i offentlig forvaltning og service må derfor ikke tages som bevis på, at der mangler enheder i den registerbaserede statistik. Alle produktionsenheder tilhørende institutionelle enheder i S.13 indgår i erhvervsregistret. Det må endvidere i sagens natur anses for udelukket, at der forekommer sort arbejde i produktionsenheder ejet og kontrolleret af offentlig forvaltning og service.

Det skal endelig bemærkes, at der i de enkelte erhverv er relativt store forskelle i de to årsværksberegninger. Disse ophæver dog næsten hinanden, og må tilskrives forskellige erhvervsplaceringer i de to opgørelser.

Kommissionen godkendte i 1995 den danske beskæftigelsessammenligning som fuldt tilfredsstillende i henseende til at dokumentere BNI-opgørelsernes dækningsgrad. Da beskæftigelsessammenligningen fra 1994 ikke afslørede problemer med dækning af produktiv aktivitet i det danske nationalregnskab, er det valgt ikke at ofre ressourcer på en opdatering af denne sammenligning, men i stedet at koncentrere ressourceindsatsen på andre områder.

Kapitel 8 Overgangen fra BNP til BNI

8.0 Overblik

Tabel 137 viser overgangen fra BNP til BNI.

Tabel 137 Overgang fra BNP til BNI 1995

		Mill. kr.
	BNP	1.009.756
+	Aflønning af ansatte fra udlandet	6.847
-	Aflønning af ansatte til udlandet	1.982
+	Formueindkomst fra udlandet	108.456
-	Formueindkomst til udlandet	134.271
-	Produktions- og importskatter til udlandet	2.320
+	Subsidier fra udlandet	10.588
=	Nationalt offentliggjort BNI (ENS95)	997.074
-	EU's 3. egne indtægt (definitiv afvigelse)	5.323
=	BNI efter ENS95	991.751